സഭാകാര്യം

വർഗീസ് ജോൺ, തോട്ടപ്പുഴ

എത്യോപ്യൻ സഭ

എത്യോപ്യൻ പാത്രിയർക്കീസ് ആബൂനാ മത്ഥിയാസ് നവംബർ 19 – 25 ന് മലങ്കര സഭ സന്ദർശിക്കുന്നു.

റഷ്യൻ സഭ കഴിഞ്ഞാൽ ഏറ്റവും വലിയ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയും ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളിൽ ഏറ്റവും വലുതുമാണ് എത്യോപ്യൻ സഭ.

ആഫ്രിക്കയിലെ ഒരു സ്വതന്ത്ര രാജ്യമാണ് എത്യോപ്യ. പഴയ പേര് അബീസീനിയാ. ചരിത്രത്തിൽ കൂശ്, നുബിയാ തുടങ്ങിയ പേരുകളിൽ അറിയപ്പെടുന്നത് ഈ രാജ്യമാണെന്നു കരുതുന്നു. 1974 വരെ രാജഭരണത്തിലായിരുന്നു. ശലോമോന്യ രാജവംശം എന്നാണ് ഈ രാജവംശത്തെ വിശേഷിപ്പിച്ചിരുന്നത്.

എത്യോപ്യായിലെ ജനങ്ങളിൽ പകുതിയോളം സഭാവിശ്വാസികളാണ്. മൂന്നര കോടിയാണ് ഈ സഭയുടെ അംഗസംഖ്യ. തലസ്ഥാനമായ ആഡിസ് അബാബായാണ് സഭയുടെയും ആസ്ഥാനം.

എത്യോപ്യയിൽ ക്രിസ്തുമതം ആദിമകാലത്തുതന്നെ പ്രവേശിച്ചതായി പാരമ്പര്യമുണ്ട്. അപ്പോസ്തോല പ്രവൃത്തിയിൽ (8: 26 – 40) പറയുന്ന ഷണ്ഡൻ, ഫീലിപ്പോസ് ശെമ്മാശ്ശനിൻ നിന്ന് മാമോദീസായേറ്റ ശേഷം എത്യോപ്യയിൽ പോയി സുവിശേഷം പ്രചരിപ്പിച്ചുവെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. കൂടാതെ അപ്പോസ്തോലനായ വി. മത്തായി എത്യോപ്യ സന്ദർശിച്ചതായും പാരമ്പര്യമുണ്ട്.

സോർ നിവാസികളായ ഫ്രുമെൻഷ്യസ്, എഡേഷ്യസ് എന്നിവർ നാലാം നൂറ്റാണ്ടിൽ എത്യോപ്യയിലെത്തിയതോടെയാണ് ക്രൈസ്തവസഭയുടെ ഔദ്യോഗിക ആരംഭം. എസാന ചക്രവർത്തി എഡി 330ൽ ക്രിസ്തുമതം സ്വീകരിച്ചതോടെ സഭ രാജ്യത്തെ ഔദ്യോഗിക മതമായിത്തീർന്നു. വൈകാതെ ഫ്രുമെൻഷ്യസ് ഈജിപ്റ്റിലെത്തി അലക്സാന്ത്രിയാ പാത്രിയർക്കീസ് വി. അത്താനാസിയോസിൽ നിന്ന് മെത്രാൻ പട്ടമേറ്റ് മടങ്ങിയെത്തി. ആബാ സലാമ എന്നറിയപ്പെട്ട അദ്ദേഹമാണ് എത്യോപ്യയിലെ ആദ്യത്തെ മെത്രാപ്പോലീത്താ.

സിറിയായിൽ നിന്ന് എഡി 480ൽ എത്തിയ 'ഒൻപതു വിശുദ്ധന്മാർ' എന്നറിയപ്പെടുന്ന സന്യാസിമാരുടെ ആഗമനത്തോടെ സഭ വീണ്ടും പുതുജീവൻ കൈക്കൊണ്ടു. ഇവരുടെ ശിഷ്യനായ വി. യാറിഡ് ആരാധനാസംഗീതം സംവിധാനം ചെയ്തു. സന്യാസപ്രസ്ഥാനത്തിനു വിത്തു വിതച്ചതും ഈ സന്യാസിമാർ തന്നെയാണ്.

ഏഴു മുതൽ 13-ാം നൂറ്റാണ്ടു വരെ രാജ്യം ഇസ്ലാമിന്റെ ഭാഗികമായ സ്വാധീനത്തിലായിരുന്നു. എത്യോപ്യ 1543 മുതൽ 1636 വരെ പോർച്ചുഗീസ് ബന്ധത്തിലായിരുന്നു. പത്തുവർഷക്കാലം (1626 –1636) എത്യോപ്യൻ സഭ റോമാസഭയുമായി ഐക്യത്തിലായിരുന്നു. പക്ഷേ പിന്നീട് ബന്ധം അവസാനിച്ചു. ആ കാലത്തും പിന്നീട് 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലും ഇറ്റാലിയൻ അധിനിവേശകാലത്തും (1935 – 1941) കുറെപ്പേർ റോമാ സഭയിൽ ചേർന്നു. എത്യോപ്യയിലും എറീട്രിയയിലുമായി രണ്ടരലക്ഷത്തോളം ആളുകൾ എത്യോപ്യൻ കത്തോലിക്കാ റീത്തിലുണ്ട്. 17-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ചിലർ പ്രോട്ടസ്റ്റന്റ് സഭകളിലും ചേർന്നു.

അലക്സന്ത്രിയായിലെ കോപ്റ്റിക് പാത്രിയർക്കീസുമാർ (പോപ്പ്) വാഴിച്ചയയ്ക്കുന്ന മെത്രാന്മാരാണ് എത്യോപ്യൻ സഭയ്ക്ക് ആത്മീയ നേതൃത്വം നൽകിവന്നിരുന്നത്. അവർ എപ്പോഴും ഈജിപ്റ്റുകാരായ കോപ്റ്റിക് സഭാംഗങ്ങളായിരുന്നു. 'ആബൂനാ' (നമ്മുടെ പിതാവ് എന്നർത്ഥം) എന്നാണ് അവരെ വിളിച്ചിരുന്നത്. ഇതു കൂടാതെ എഡി 1268 മുതൽ തദ്ദേശിയരായ 'എച്ചഗേ'മാർ സഭയ്ക്ക് ഭരണ നേതൃത്വം നൽകിവന്നു. വി.

തെക്ലേഹൈമനോത് ആണ് ആദ്യത്തെ 'എച്ചഗേ'. (തലവൻ, മുഖ്യ ആശ്രമാധിപൻ എന്നൊക്കെയാണ് ഈ അംഹാറിക് വാക്കിനർത്ഥം). 16-ാം നൂറ്റാണ്ടു വരെ മലങ്കരസഭയിലുണ്ടായിരുന്ന അർക്കദ്യാക്കോൻ പദവിക്കു സമാനമാണ് കോപ്റ്റിക് ബിഷപ്പിനു കീഴിലുണ്ടായിരുന്ന 'എച്ചഗേ' പദവി. പേർഷ്യൻ സഭയിൽനിന്നു മലങ്കരയിൽ വന്നിരുന്ന പൗരസ്ത്യ സുറിയാനി ബിഷപ്പിന് സമാനമായ സ്ഥാനമായിരുന്നു എത്യോപ്യൻ സഭയിൽ കോപ്റ്റിക് ബിഷപ്പിനുണ്ടായിരുന്നത്.

പാശ്ചാത്യ മിഷ്യനറിമാർ വിതച്ച വിശ്വാസതർക്കങ്ങൾ 19-ാം നൂറ്റാണ്ടുവരെ നിലനിന്നു. 1841-ൽ ആബൂനാ സലാമാ മെത്രാപ്പോലീത്തായായി വന്നതോടെ പ്രശ്നങ്ങൾ അവസാനിച്ചു. സഭ വളർന്നപ്പോൾ ഒരു മെത്രാപ്പോലീത്താ മാത്രമായാൽ മതിയാവുകയില്ല എന്നതുകൊണ്ട് 1878ൽ ആബൂനാ പെത്രോസ് മെത്രാപ്പോലീത്തായും മൂന്ന് മെത്രാന്മാരും എത്യോപ്യയിലേക്കു നിയമിക്കപ്പെട്ടു. എത്യോപ്യക്കാരെ തന്നെ തങ്ങളുടെ മേൽപ്പട്ടക്കാരായി വാഴിക്കണമെന്നും എപ്പിസ്കോപ്പാമാരെ വാഴിക്കാൻ അധികാരമുള്ള ഒരു മെത്രാപ്പോലീത്തായെയും തങ്ങൾക്കു വേണമെന്നും എത്യോപ്യക്കാർ ആവശ്യപ്പെട്ടു.

കോപ്റ്റിക് സഭാ തലവനായ പോപ്പ് ജോൺ പത്തൊമ്പതാമൻ 1929ൽ ഈജിപ്റ്റുകാരനായ ആബൂനാ കൂറിലോസ് എന്ന മെത്രാപ്പോലീത്തായെയും എത്യോപ്യക്കാരായ നാലു മെത്രാന്മാരെയും വാഴിച്ചു. കൂടാതെ അന്നത്തെ 'എച്ചഗേ'യെ സാവിറോസ് എന്ന പേരിൽ മെത്രാനായി വാഴിച്ചു. കൂറിലോസ് എത്യോപ്യൻ സഭയുടെ 110-ാമത്തെ ആബൂനായാണെന്നു കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു.

ഇറ്റാലിയൻ അധിനിവേശകാലത്ത് (1935 - 1941) എതോപ്യൻ സഭ കഠിനമായ പ്രതിസന്ധികളിലൂടെ കടന്നു പോയി. രണ്ട് മെത്രാന്മാരും കുറെ സന്യാസിമാരും വിശ്വാസികളും വധിക്കപ്പെട്ടു.

1948 ജൂലൈ 13ലെ ഉടമ്പടിയനുസരിച്ച് അഞ്ച് എത്യോപ്യക്കാരെ മെത്രാന്മാരായി വാഴിച്ചു. ആബൂനാ കൂറിലോസിന്റെ കാലശേഷം പോപ്പ് ജോസഫ് രണ്ടാമൻ എത്യോപ്യക്കാരനായ ആബൂനാ ബസേലിയോസിനെ 1951 ജനുവരി 14ന് മെത്രാപ്പോലീത്തായായി വാഴിച്ച് എത്യോപ്യൻ സഭയ്ക്ക് ഉൾഭരണ സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകി. അങ്ങനെ എച്ചഗേ-മെത്രാപ്പോലീത്താ പദവികൾ ഒരാളിൽ സമന്വയിപ്പിച്ചു. കോപ്റ്റിക് പോപ്പ് സിറിൾ ആറാമൻ 1959 ജൂൺ 28ന് ആബൂനാ ബസേലിയോസിനെ പാത്രിയർക്കീസായി വാഴിച്ചതോടെ എത്യോപ്യൻ സഭ പൂർണ സ്വാതന്ത്ര്യവും സ്വയംശീർഷകത്വവും കൈവരിച്ചു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലശേഷം ആബുനാ തെയോഫിലോസ് 1971ൽ പാത്രിയർക്കീസായി. 1961ൽ ഇദ്ദേഹം മലങ്കര സഭ സന്ദർശിച്ചിരുന്നു.

എത്യോപ്യൻ ചക്രവർത്തി ഹെയ്‌ലി സെലാസിയുടെ ഭരണകാലം (1930 - 1974) സഭയുടെ സുവർണ കാലഘട്ടമായിരുന്നു. 1956ൽ അദ്ദേഹം ഭാരതം സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ മലങ്കരസഭയിലും സന്ദർശനം നടത്തി. ആഡിസ് അബാബായിൽ 1965 ജനുവരിയിൽ ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭാതലവന്മാരുടെ സമ്മേളനം അദ്ദേഹം വിളിച്ചുകൂട്ടി. ഇത് ക്രൈസ്തവലോക ചരിത്രത്തിലെ ഒരു സുപ്രധാന സംഭവമാണ്. പരിശുദ്ധ ബസേലിയോസ് ഔഗേൻ പ്രഥമൻ കാതോലിക്കാ ബാവായുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു പ്രതിനിധിസംഘം ഇതിൽ പങ്കെടുത്തു. 1974ൽ ചക്രവർത്തി സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കപ്പെടുകയും തുടർന്ന് വധിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. തുടർന്നു കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റ് അധികാരത്തിൽ വന്നു.

ഇതോടെ ഔദ്യോഗികമതമെന്ന സ്ഥാനം സഭയ്ക്ക് നഷ്ടപ്പെടുകയും സഭയും രാജ്യവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വിച്ഛേദിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. പുതിയ ഗവൺമെന്റ് 1976ൽ ആബൂനാ തെയോഫിലോസ് പാത്രിയർക്കീസിനെയും സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കി; തടവിലാക്കപ്പെട്ട അദ്ദേഹം 1979ൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. ഇതിനിടെ ആബൂനാ തെക്ലേഹൈമനോത് പാത്രിയർക്കീസായി (1976 - 1988). മുൻഗാമി ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ വാഴിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ കോപ്റ്റിക് സഭ ഇദ്ദേഹത്തെ അംഗീകരിച്ചിരുന്നില്ല. തെക്ലേഹൈമനോത്തിന്റെ കാലശേഷം ആബൂനാ മെർക്കോറിയോസ് 1988ൽ പാത്രിയർക്കീസായി.

കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റിന്റെ തകർച്ചയെ തുടർന്ന് അവരുമായി സഹകരിച്ചതിന്റെ പേരിൽ മെർക്കോറിയോസിനെ 1991-ൽ സുന്നഹദോസ് സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കി. ഒരു വിഘടിത വിഭാഗത്തിനു നേതൃത്വം നൽകിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം അമേരിക്കയിൽ താമസിക്കുന്നു. 1992ൽ പാത്രിയർക്കീസായ ആബൂനാ പൗലോസ് 2012ൽ കാലം ചെയ്തു. 2008ൽ അദ്ദേഹം മലങ്കര സഭ സന്ദർശിച്ചു.

2013ൽ പാത്രിയർക്കീസായ ആബൂനാ മത്ഥിയാസ് ഇപ്പോൾ സഭയ്ക്ക് നേതൃത്വം നൽകുന്നു. 'എത്യോപ്യയുടെ പാത്രിയർക്കീസും വി. തെക്ലേഹൈമനോത്തിന്റെ സിംഹാസനത്തിലെ എച്ചഗേയും' എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനനാമം. എത്യോപ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് തെവാഹിദോ സഭയുടെ ആറാമത്തെ പാത്രിയർക്കീസും 63-ാ

മത്തെ എച്ചഗ്വേയുമാണ് അദ്ദേഹം. 'തെവാഹിദോ' എന്ന ഗീസ് വാക്കുകൊണ്ട് 'ഏക ഐക്യ സ്വഭാവം' എന്നാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

പഴയ ഇറ്റാലിയൻ കോളനിയായ എറീട്രിയാ എത്യോപ്യയിൽ നിന്ന് സ്വതന്ത്രമായതോടെ (1993) അവിടത്തെ ബിഷപ്പുമാരുടെ അഭ്യർത്ഥന മാനിച്ച് കോപ്റ്റിക് സഭയുടെ പോപ്പ് ഷെനൗഡാ മൂന്നാമൻ എത്യോപ്യൻ സഭയിൽ നിന്ന് എറീട്രിയായിലെ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയെ സ്വതന്ത്രമാക്കുകയും അവർക്ക് പുതിയതായി അഞ്ച് ബിഷപ്പുമാരെ വാഴിക്കുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ തലവനായ ആബാ ഫീലിപ്പോസിനെ 1998 മേയ് എട്ടിന് എറീട്രിയൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയുടെ ഒന്നാമത്തെ പാത്രിയർക്കീസായി പോപ്പ് ഷെനൗഡാ മൂന്നാമൻ വാഴിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെ തുടർന്ന് ആബൂനാ യാക്കോബ് പാത്രിയർക്കീസായി (2002–2003). തുടർന്ന് 2004ൽ പാത്രിയർക്കീസായ അന്തോനിയോസിനെ 2006ൽ സർക്കാർ സ്വാധീനത്തിൽ സുന്നഹദോസ് സ്ഥാന ഭ്രഷ്ടനാക്കുകയും തടവിലാക്കുകയും ചെയ്തു. 2007ൽ ആബൂനാ ദീയസ്കോറോസിനെ പാത്രിയർക്കീസാക്കിയെങ്കിലും മറ്റ് ഓർത്തഡോക്സ് സഭകൾ ഇത് അംഗീകരിച്ചിരുന്നില്ല. 2015ൽ അദ്ദേഹം കാലം ചെയ്തു. തലസ്ഥാനമായ അസ്മാറയാണ് സഭയുടെ ആസ്ഥാനം. എറീട്രിയായിലെ ജനങ്ങളിൽ പകുതിയിലധികം (30 ലക്ഷം) സഭാവിശ്വാസികളാണ്.

ചുരുക്കത്തിൽ കോപ്റ്റിക് പാത്രിയർക്കീസിന്റെ (പോപ്പ്) പ്രഥമ സ്ഥാനം (പ്രൈമസി) അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ കോപ്റ്റിക് സഭ എത്യോപ്യൻ സഭയ്ക്കും ഇരുസഭകളും ചേർന്ന് എറീട്രിയൻ സഭയ്ക്കും ഘട്ടം ഘട്ടമായി സ്വാതന്ത്ര്യവും സ്വയംശീർഷകത്വവും നൽകിയിരിക്കുകയാണ്. കോപ്റ്റിക്-എത്യോപ്യൻ സഭകൾ തമ്മിലുള്ള ബന്ധം കഴിഞ്ഞ 30 വർഷമായി അത്ര നല്ല നിലയിലായിരുന്നില്ല. 2007ൽ സഭാതലവന്മാർ തമ്മിൽ നടത്തിയ കൂടിക്കാഴ്ചയിലൂടെ ബന്ധം മെച്ചപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

എത്യോപ്യൻ ആരാധനക്രമം അലക്സന്ത്രിയൻ (കോപ്റ്റിക്) ആരാധനാക്രമത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണ്; സുറിയാനി സ്വാധീനവുമുണ്ട്. പുരാതന എത്യോപ്യൻ ഭാഷയായ ഗീസ് ആയിരുന്നു ആരാധനാഭാഷ. ഇപ്പോൾ ആധുനികമായ അംഹാറിക് ഉപയോഗിക്കുന്നു. ജൂലിയൻ കലണ്ടർ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് വിശേഷദിവസങ്ങൾ ആചരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ക്രിസ്മസ് ജനുവരി ഏഴിനും ഈസ്റ്റർ മിക്ക വർഷങ്ങളിലും വൈകിയും ആഘോഷിക്കുന്നു. വർഷത്തിൽ 250 ദിവസം നോമ്പു ദിനങ്ങളാണ്. അവയിൽ 180 ദിവസം എല്ലാവർക്കും നിർബന്ധമാണ്. ശേഷിച്ചവ വൈദികർക്കും സന്യാസികൾക്കും മാത്രമേ ബാധകമായിട്ടുള്ളൂ.

എത്യോപ്യൻ സഭയിൽ പല യഹൂദാചാരങ്ങളും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. ഈ സഭയിലെ പുരുഷന്മാർ പരിഛേദന ഏൽക്കുന്നവരാണ്. ഒരുകാലത്ത് യഹൂദമതം ഇവിടെ ശക്തമായിരുന്നതാണ് കാരണം. നിയമപ്പെട്ടകം (പുറപ്പാട് 25 : 10 – 22) തങ്ങളുടെ കൈവശമുള്ളതായി എത്യോപ്യൻ സഭ അവകാശപ്പെടുന്നു. പുരാതന തലസ്ഥാനമായ അക്സും എന്ന സ്ഥലത്തെ സെന്റ് മേരീസ് സിയോൻ കത്തീഡ്രലിലാണ് ഇതു സൂക്ഷിക്കുന്നത്.

എത്യോപ്യൻ സഭ മലങ്കരസഭയുമായി വി. കുർബാന സംസർഗവും ഉറ്റ ബന്ധവും പുലർത്തുന്നു. ഇരു സഭകൾക്കും ഒട്ടേറെ സമാനതകളുണ്ട്. തൃപ്പൂണിത്തുറ തടീക്കൽ പോൾ വർഗീസ് (പിന്നീട് ഡോ. പൗലോസ് മാർ ഗ്രീഗോറിയോസ് മെത്രാപ്പോലീത്താ) ഹെയ്‌ലിസെലാസി ചക്രവർത്തിയുടെ മുഖ്യ ഉപദേശകനായിരുന്നു. ഫാ. ഡോ. വി.സി. ശമുവേൽ വൈദിക സെമിനാരി അധ്യാപകനായി പ്രവർത്തിച്ചു. മലങ്കരസഭയിലെ വൈദികർ തുടർന്നും സെമിനാരി അധ്യാപകരായി പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. മലങ്കരസഭാംഗങ്ങളിൽ പലരും സ്കൂൾ-കോളേജ് അധ്യാപകരായും പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്.

ആബൂനാ മത്ഥിയാസ് എന്ന തെക്ലേമറിയം അസ്രാത്ത് 1941-ൽ ജനിച്ചു. 1954-ൽ ശെമ്മാശനും 1963-ൽ വൈദികനും സന്യാസിയുമായി. മൂന്നു വർഷം ആബൂനാ തെക്ലേഹൈമനോത് പാത്രിയർക്കീസിന്റെ പാത്രിയാർക്കൽ വികാരിയായിരുന്നു. 1978-ൽ ബിഷപ്പും തുടർന്ന് ആർച്ചുബിഷപ്പും ആയി. ജറുസലേമിലും (1979 – 1992; 2009 – 2013) അമേരിക്കയിലും (1992 – 2009) ആർച്ചുബിഷപ്പായി പ്രവർത്തിച്ചു. 2013 ഫെബ്രുവരി 28ന് പാത്രിയർക്കീസായി തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു; മാർച്ച് മൂന്നിന് സ്ഥാനാരോഹണം ചെയ്തു. Abune Mathias, Patriarch and Catholicos of Ethiopia, Archbishop of Axum and Ichege of the See of Saint Teklahaimanot എന്നാണ് പൂർണമായ സ്ഥാനനാമം. ✠

ബഥേൽപത്രിക വരിസംഖ്യ സമാഹരണം

നവംബർ 2016	
നീർവിളാകം സെന്റ് ഗ്രിഗോറിയോസ്	20.11.2016
കുറിച്ചിമുട്ടം സെന്റ് സ്റ്റീഫൻസ്	27.11.2016
ഡിസംബർ 2016	
ജോർദ്ദാൻപുരം മാർ ഗ്രീഗോറിയോസ്	04.12.2016
ഇടവങ്കാട് സെന്റ് മേരീസ്	11.12.2016
ബുധനൂർ സെന്റ് ഏലിയാസ്	18.12.2016